

УДК 78.0:008.2

ONLINE COLLABORATIONS AS TECHNOLOGIES OF MUSICAL CREATIVITY THE CULTURE OF THE FUTURE ОНЛАЙН-КОЛАБОРАЦІЇ ЯК ТЕХНОЛОГІЇ МУЗИЧНОЇ ТВОРЧОСТІ У КУЛЬТУРІ МАЙБУТНЬОГО

Tarapata-Bilchenko L.H. / Тарапата-Більченко Л.Г.

c.f.s., as.prof. / к. філос. н., доц.

ORCID: 0000-0001-5449-1480

*Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko,**Sumy, Romenska 87, 40002**Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка,**Суми, вул. Роменська 87, 40002*

Анотація. У статті аналізуються футуристичні напрямки розвитку музичного мистецтва у культурфілософському вимірі. Сучасна практика онлайн-колаборацій та музичного *science art* інтерпретуються як новаторські форми створення і побутування музики, що проєктують її майбутнє. Музичні онлайн-колаборації визначаються як творча діяльність суб'єктів, які співпрацюють в інтернет-просторі з метою створення або виконання музичного твору у його звуковій чи аудіовізуальній формі. Констатується тенденція до візуалізації музики, перетворення музичного твору на аудіовізуальний об'єкт, заміщення інтерпретаційних практик інтерактивною комунікацією учасників взаємодії. Всесвітня мережа (World Wide Web) позиціонується як визначальне інтерактивне комунікативне середовище для творців музичного контенту та його користувачів у просторі культури майбутнього.

Ключові слова: культура майбутнього, майбутнє музики, онлайн-колаборації, *science art*, новаторські технології музичної творчості.

Вступ. Погляд на музику як предмет культурфілософської рефлексії висвітлює зміни у змісті та формах її побутування у контексті сучасної культури [2]. В епоху панування цифрових технологій та інтернету відбувається «велике переселення» музики з реального простору у віртуальний, що змінює естетичні стандарти її створення і сприйняття, а також сутність класичної взаємодії у тріаді «композитор – виконавець – слухач». На місце концертної зали приходить потокове музичне мовлення як засіб доставки музичного контенту його користувачам в режимі реального часу. Оплески трансформуються в «лайки», виконавці поступаються у майстерності «цифровим музикантам» і голограмам, на зміну музичним творам приходять аудіовізуальні об'єкти, а на зміну слухачам – глядачі та Інтернет-користувачі.

До новаторських способів композиторської та виконавської творчості, які започатковуються у теперішньому і, з очевидністю, досягнуть свого розквіту в контексті завтрашнього дня, належать **онлайн-колаборації**. Це нові форми музичної діяльності, які використовують інформаційно-комунікаційні можливості Всесвітньої мережі та активно розвиваються у практиці сьогодення.

Новизна вказаних практик та їх міждисциплінарний характер пояснюють відсутність наукових праць із означеним предметом дослідження. Продуктивні думки з'являються у вигляді коментарів та медіапублікацій, присвячених трансформаціям культурного середовища під впливом інформаційних

технологій, характеристикам сайнс-арту як явища сучасної культурної практики та прогнозам еволюції музичного мистецтва у футуристичній перспективі. Однак, на сьогодні, до вичерпного визначення змістових і формальних ознак віртуально-інтерактивних способів художньої взаємодії ще далеко.

Мета статті – конкретизувати культурфілософські ознаки онлайн-колаборацій як новаторських форм створення та виконання музики у просторі культури майбутнього.

Основний текст. Прикладом успішної творчої колаборації виконавців у просторі сучасної кіберкультури є віртуальний хор відомого американського диригента Еріка Вітакра (Eric Whitacre). Його історія розпочинається у 2009 році з виконання композиції «Lux Aurumque», коли 185 співаків з 12 країн світу, відгукуючись на пропозицію диригента, записали індивідуальні вокальні партії, надіслали їх композитору, а волонтер Скотт Хейнс (Scott Haines) здійснив комп'ютерну верстку, тобто об'єднав виконавців у «хоровий колектив» (<https://www.youtube.com/watch?v=D7o7BrlbaDs>).

Через рік Ерік Вітакр записав для свого майбутнього віртуального хору відеоінструкцію із вказівками щодо темпоритмічних та динамічних особливостей виконання композиції «Сон» («Sleep»), виклав ноти вокальних партій та фортепіанного супроводу у мережі, оголосив конкурс на краще виконання сольної партії, а потім візуалізував та продемонстрував Інтернет-спільноті результати ансамблевої співпраці. У 2011 році до виконання «Сну» долучилось 2052 виконавці з 58 країн (<https://www.youtube.com/watch?v=Wnzjn0KuZ30>). У 2012 році «Ніч води» виконували вже 3746 хориста із 73 країн світу (<https://www.youtube.com/watch?v=V3rRaL-Czxw>). У 2013 році композицію «Летіти у рай» співали 5905 виконавців зі 101 країни (<https://www.youtube.com/watch?v=Y8oDnUga0JU>).

Більшість співаків ніколи не зустрічались з Е. Вітакром «офлайн», між тим спільними зусиллями різних за віком, статтю, національністю та професією людей було створено художній образ значної сили, який хоровим співом у віртуальному просторі продемонстрував зворушливу єдність людства. У новаторській діяльності диригента є також досвід сполучення віртуального і реального звучання у прямому ефірі. Твір «Cloudburst» разом з реальним хором виконали (завдяки програмному забезпеченню Skype) 30 хористів з 30 країн світу <https://www.youtube.com/watch?v=cnQFvrWDYsU>. Слова мексиканського поета Октавіо Паса, покладені на музику Е. Вітакра, у магічно-містичній формі закликали людство повернутись до першооснов: «Будемо мріяти вголос, / будемо співати, доки пісня не пусте коріння, / доки з пісні не виростуть стовбур, гілки, птахи і зорі».

Віртуальний хор Е. Вітакра – це лише одна з можливих форм онлайн-співпраці. Пошукова система *Google* пропонує бажаючим цілий ряд сайтів для музичних колаборацій (див. <https://arefyevstudio.com/2017/04/17/7-luchshix-sajtov-dlya-poiska-muzykantov/>). Переваги активного використання цього ресурсу колосальні. На сайті *Splice* можна знайти однодумців у написанні

музики, завантажити безкоштовні плагіни, створити свою спільноту і відкрити публічну сесію. Сайт *Kompoz* дозволяє створювати музику у реальному часі незалежно від місця вашого перебування. Наявність однодумців у різних країнах дозволяє одночасно створювати інструментальні чи вокальні партії, зберігати їх на серверах у хмарі і ділитися ними з іншими Інтернет-користувачами. Розробники сайту вказують на те, що якісний продукт, навіть якщо він зроблений у безкоштовному акаунті (англ. account – обліковий запис), можна продати і отримати прибуток.

Сайт *Blend* дозволяє презентувати музичні проекти та визначитись із партнерами для співпраці. Сайт *Vocalizr* допомагає відшукати необхідного вокаліста. Сайт *ProCollabs* сприяє «зустрічі» композиторів, поетів, звукорежисерів, програмістів та інших творчих особистостей. *Bandhub* – це велика спільнота музикантів і продюсерів, яка шукає нові контакти для колаборацій [1].

Футуристичні форми побутування музики спостерігаються у такій сучасній сфері синтезу науки і мистецтва як *Science art* (сайнс-арт). За умови домінування мистецтва у вказаній сполучі «сайнс-арт» визначають як спосіб створення художнього образу засобами новітніх наукових технологій. Сьогодні вже діють об'єднання митців і науковців для експериментальної та інноваційної діяльності, пов'язаної з науковим і технологічним мистецтвом (наприклад, програма Політехнічного музею «Polytech.Science.Art: Наука.Искусство.Технологии» (Москва), об'єднання The Arts Catalyst (Лондон), проект CDM «CreateDigitalMusic» (Нью-Йорк).

У антології сайнс-арту, укладання та загальна редакція якої належить одному із найвідоміших дослідників «мистецтва майбутнього» Д. Булатову, здійснюється аналіз інтеграції мистецтва і науки, впливу інноваційних технологій на людину, презентуються нові типи носіїв художнього повідомлення, моделюються нові стратегії розвитку сучасного мистецтва і інституційної політики [4].

Практика мистецьких онлайн-колаборацій потребує знань та розширеного досвіду. Харківська «Нова художня школа» відкрила курс за напрямом «science art», під час якого художники і науковці об'єднали зусилля задля створення спільних проектів (див. <http://artukraine.com.ua/n/u-kharkovi-vidkriyetsyashkola-science-art/>). Можливість співпрацювати у складі міждисциплінарних команд – IT-фахівець, митець, гуманітарій – та розробляти оригінальні проекти на основі роботи з великими базами даних отримали учасники медіа-арт лабораторії «Big Data: art&code lab» у рамках фестивалю цифрового мистецтва (2016 рік, м. Львів).

Присутність тенденцій до колаборації у всесвітній мережі спонукає культурологів фокусувати увагу на їх культурфілософських особливостях. Теоретичною основою аналізу колаборацій (від фр. collaboration – «співробітництво») могла б слугувати універсальна робота Мортена Хансена, яка закладає організаційні принципи співробітництва у будь-якій галузі [3], однак у своєму менеджерському спрямуванні автор дуже далекий від специфіки художньої взаємодії.

Пошук дефініції означеного терміну привів нас до власного визначення: «Музична онлайн-колаборація – це творча діяльність групи осіб, яка здійснюється в інтернет-просторі та має на меті створення або виконання музики у її звуковій чи аудіовізуальній формі». Уточнення форми презентації музичної матерії обумовлено сучасною тенденцією до візуалізації музики, до перетворення музичного твору на аудіовізуальний об'єкт. Визначення також враховує особливість онлайн-колаборацій як синтезу художніх та науково-технологічних інтенцій їх учасників. Сьогодні музичні онлайн-колаборації – це взаємодія медіа- та саун-художників, інтерактивних дизайнерів, програмістів, спеціалістів по штучному інтелекту, музикантів-виконавців та композиторів.

Висновки. Онлайн-колаборації – це новаторські форми створення та виконання музики у віртуальному просторі, які є результатом взаємодії мистецтва та інноваційних технологій. Музичні онлайн-колаборації – це творче групове співробітництво, яке відбувається в інтернет-просторі з метою створення або виконання музичного твору у його звуковій чи аудіовізуальній формі. Тенденція художніх онлайн-колаборацій у сучасній культурі набуває усталених ознак. Зростає кількість сайтів, які відкривають численні варіативні можливості для колективного створення художніх об'єктів та їх презентації Інтернет-спільноті.

Співпраця у віртуальному просторі має інтерактивний характер, відкриває можливості для вільного обміну досвідом та інформацією, сприяє контамінації цінностей та естетичних стандартів, конвергенції національних культур та їх сполученню в єдиний культурний простір. Всесвітня мережа (World Wide Web) стає визначальним інтерактивним комунікативним середовищем для творців художнього продукту та його споживачів у просторі культури майбутнього.

Література:

1. Семь лучших сайтов для коллабораций (поиска музыкантов). URL: <https://arefyevstudio.com/2017/04/17/7-luchshix-sajtov-dlya-poiska-muzykantov/> (дата обращения – 09.11.2019)
2. Тарапата-Більченко Л. Г. Філософський нарис про майбутнє музики. *Актуальні питання мистецької освіти та виховання* : наукове видання. Суми: ФОП Цьома С.П., 2018, Вип. 2 (12). С. 35–45. URL: <http://repository.sspu.sumy.ua/handle/123456789/7332> (дата звернення 06.11.2019)
3. Хансен Мортен. Коллаборация. Как перейти от соперничества к сотрудничеству [пер. с англ. Ю. Гиматовой]. Москва: Манн, Иванов и Фербер, 2017. URL: <https://www.rulit.me/books/kollaboraciya-read-517287-1.html> (дата обращения 09.11.2019)
4. Эволюция от кутюр: Искусство и наука в эпоху постбиологии. Том 2 «Теория» / Сост. и общая редакция Д. Булатова. Калининград: БФ ГЦСИ, 2013. 560 с.

References:

1. Sem luchshih saytov dlya kollaboratsiy (poiska muzykantov). URL: <https://arefyevstudio.com/2017/04/17/7-luchshix-sajtov-dlya-poiska-muzykantov/> (Last accessed: 10.11.2019). (in Ukrainian).

2. Tarapata-Bilchenko, L. H. (2018). Filosofskyi narys pro maibutnie muzyky. [Philosophical essay on the future of music] in *Aktualni pytannia mystetskoï osvity ta vykhovannia*, issue 2 (12), pp. 35–45.

3. Hansen, Morten (2017). Kollaboratsiia. Kak pereity ot sopernychestva k sotrudnychestvu [Collaboration : How Leaders Avoid the Traps, Build Common Ground, and Reap Big Results]. URL: <https://www.rulit.me/books/kollaboraciya-read-517287-1.html>. (Last accessed: 10.11.2019). (in Ukrainian).

4. Evolyutsiia ot kutyur: Iskusstvo i nauka v epohu postbiologii [Couture evolution: Art and science in the era of postbiology]. (2013). Tom 2 «Teoriya» in *Bulatov, D.* (ed). Kaliningrad: BF GTsSI, 560 s.

Abstract.

The article conceptualizes modern practice of online collaborations a way of creation and existence of music. The current practice of online collaborations is interpreted as an innovative form of creation and existence of music projecting its future. Online music collaborations are defined as the creative activities of the parties collaborating on the Internet space in order to create or perform a musical composition in its sound or audio and visual form.

The tendency to visualize music changes its quintessence as an art of sound. A listener transforms to a spectator and a musical creation – to an audio and visual object. The strengthening of interacting communications replaces interpretive practice by operating activity of participants of an event.

The trend of artistic online collaborations in contemporary culture is becoming established. There is a growing number of websites that open up numerous variations for the collective creation of art objects and their presentation to the online community.

The feature of online collaborations is the synthesis of artistic, scientific and technological intentions of their participants. Today online music collaborations are an interaction of media and sound-artists, interactive designers, programmers, artificial intelligence specialists, performers and composers.

Collaboration in virtual space is interactive. It opens opportunities for free exchange of experience and information and promotes the interplay of values and aesthetic standards, the convergence of national cultures and their integration into a single cultural space. The World Wide Web is becoming a defining interactive communication environment for creators of the art product and its consumers in the space of the future culture.

Key words: *culture of the future, future of music, synthesis Art-Science-Technologies, science art, online collaborations, innovative technologies of musical creativity.*

Стаття надіслана: 09.11.2019 г.

© Тарапата-Більченко Л.Г.